

complicity in making decisions regarding the future development of the enterprise; c) on the order of satisfaction of requirements at possible bankruptcy. All these rights and requirements must be combined with different types of financial instruments and various sources of money inventory. Investment strategy as an integral part of the success of the company, should be consistent with its existing and potential sources of capital formation, based on the evaluation of the impact of enterprise development programs, to consider the ratio of expected return, time and cost to achieve the objectives and the ability to attract resources.

Literature

1. Ihonina L. L. Investments: a manual / L. L. Igonin; under the ed of Dr. Econ. sciences Prof. VA Slepova. - M.: Economist, 2005. - 478 p.

2. Bilonog T. Management of investment projects of an industrial enterprise on the basis of the program-target method / T. V. Bilonog // S. - Actual problems of the economy. - 2012.-6.106-110.

3. Pankova MM. Investment provision of strategic plans for the development of industrial enterprises: author's abstract. dis for obtaining sciences. Degree Candidate econ Sciences: special 08.00.04 «Economics and Management Donetsk, enterprises» / M. M. Pankova. 21 c-2015.

УДК 651.928

УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Р.Є. Ткачук

М.А. Дем'янчук, к.е.н., доцент кафедри економіки та моделювання ринкових відносин
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Сучасні умови господарювання вимагають від суб'єктів підприємницької діяльності виконання досить складних завдань захисту економічних інтересів підприємства та забезпечення його стабільного розвитку. Одним з факторів, що дає змогу підприємству забезпечити свою фінансову незалежність та можливість вчасної реакції на наслідки дестабілізаційних впливів зовнішніх та внутрішніх процесів економіки та політики є система управління фінансовою безпекою, яка у сучасних умовах управління підприємствами здійснюється через механізм управління його фінансовою безпекою.

Вагомі дослідження з питань фінансової безпеки діяльності підприємств розглядаються в значній кількості праць як українських діячів науки та економістів, так і зарубіжних вчених, а саме: Т. Аліссона, О.В. Ареф'євої, І.О. Бланка [1], О.І. Барановського [2], К.С. Горячевої, Л.І. Донець, К. Жюгляр, А.Г. Загородної, О.І. Захарова, Дж. Найта, С.Ф. Покропивного, П.Я. Пригунова, Н.Й. Реверчук, Г. Фостера, Дж.-К. Ван Хорна, Й. Шумпетера тощо. Складним питанням залишається визначення елементів системи управління фінансовою безпекою підприємства через протиріччя певних її складових елементів. Тому метою даної роботи є визначення елементів механізму управління фінансовою безпекою підприємства.

Аналіз наукової літератури [1-5] дав змогу узагальнити та виділити основні аспекти, в яких розглядають в економічній теорії фінансову безпеку підприємства. Перший напрям представлений С.Ф. Покропивним та І.О. Бланком і виділяє фінансову безпеку як одну із складових економічної безпеки. Другий напрям представлений К.С. Горячевою і виділяє фінансову безпеку як самостійний об'єкт управління.

Сама сутність поняття «фінансової безпеки підприємства» трактується ними у двох розрізах: як стан захищеності інтересів підприємства (І.О. Бланк, К.С. Горячева, А.Г. Загородній); як стан ефективного використання ресурсів підприємства (Н.Й. Реверчук, Л.І. Донець, О.В. Ареф'єва, С.Ф. Покропивний).

З огляду на те, що інтерес до дослідження даної проблематики зростає з розвитком зовнішніх та внутрішніх економічних зв'язків держави, значна кількість праць присвячується розгляду проблем економічної та фінансової безпеки підприємств. Управління фінансовою безпекою підприємства являє собою систему принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням захисту його пріоритетних фінансових

інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз [3], перелік яких представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Зовнішні та внутрішні загрози фінансової безпеки підприємства

Зовнішні загрози	Внутрішні загрози
<ul style="list-style-type: none"> - несприятливі макроекономічні умови: загальноекономічна ситуація в країні і регіоні, кризи. - урядові кризи. - нестабільність нормативно-правової бази. - нестабільність податкової, кредитної і страхової політики. - рівень інфляції і прогноз інфляції. - нестабільність валютної політики держави і (або) валютного курсу. - брак коштів для інвестування в регіоні, низький рівень інвестиційної активності. - несприятливі умови кредитування підприємств, зміна процентних ставок за кредитами. - недобросовісна конкуренція на ринку. - несприятлива криміногенна обстановка в регіоні, поширення кримінальних і фінансових злочинів у фінансово-кредитній сфері. - природні катаклізми. 	<ul style="list-style-type: none"> - некваліфіковане управління, помилки в стратегічному плануванні і ухваленні тактичних рішень. - слабе маркетингове опрацювання ринку. - недостатня ліквідність активів підприємства. - низький рівень кваліфікації основного персоналу. - неконкурентна цінова політика. - слабе технічне озброєння підприємства. - перебої в роботі устаткування і комунікацій. - помилки в організації збереження фінансових і матеріальних цінностей. - просочування стратегічної і фінансової інформації підприємства, недоліки в організації роботи служби безпеки підприємства. - низький рівень бізнес репутації підприємства. - відсутність планування діяльності підприємства в аварійних ситуаціях. - недотримання контрактів і договірних зобов'язань.

Сутність загрози фінансової безпеки може бути визначена як збиток, котрий визначає ступінь зниження фінансового потенціалу за визначений проміжок часу. Зовнішні загрози не залежать від діяльності підприємства, вони відносяться до чинників ризику довкілля, в якому працює підприємство. Внутрішні загрози обумовлені, в першу чергу діяльністю самого підприємств, кваліфікацією його керівництва, фінансового менеджменту.

Фінансова безпека підприємства є складним та багатоаспектним явищем і тому може розглядатись як сукупність відповідних елементів. Як і кожна система вона потребує певних методів та важелів управління [2, с. 453], тому механізм управління фінансовою безпекою підприємства має бути представлено як сукупність основних елементів впливу на процес розробки і реалізації управлінських рішень по забезпеченню захисту його фінансових інтересів від різних загроз. Таким чином, на основі проведених наукових досліджень [1-5] в структуру механізму управління фінансовою безпекою підприємства входять наступні елементи:

1. Система державного нормативно-правового регулювання фінансової безпеки підприємства. Дана система має багаторівневий характер, що визначається повноваженнями окремих державних органів, пріоритетом нормативних актів, що вони приймають.

На сучасному етапі система державного нормативно-правового регулювання фінансової безпеки підприємств включає у себе наступні напрями: регулювання порядку формування інформаційної бази управління фінансовою діяльністю підприємства; регулювання грошового обігу та форм розрахунків; регулювання кредитних операцій; валютне регулювання; регулювання інвестиційних операцій; регулювання ринку цінних паперів; регулювання операцій страхування на фінансовому ринку; регулювання порядку та форм санації підприємств; регулювання процедур банкрутства та ліквідації підприємств.

2. Ринковий механізм регулювання фінансової безпеки підприємств формується в сфері фінансового ринку у розрізі окремих його видів та сегментів. Попит та пропозиція на фінансовому ринку формує рівень цін та котировок по окремим фінансовим інструментам, визначають доступність кредитних ресурсів у національній та іноземній валютах, виявляють середню норму дохідності капіталу тощо.

3. Внутрішній механізм управління фінансовою безпекою підприємства. Система цього механізму формується у рамках самого підприємства, відповідно регламентуючи методичні підходи по розробці управлінських рішень в галузі забезпечення його фінансової безпеки. Основу формування цього механізму складає фінансова філософія підприємства.

4. Система методів управління фінансовою безпекою підприємства являє собою

сукупність способів та прийомів, за допомогою яких обґрунтовуються та контролюються конкретні управлінські рішення у різних сферах фінансової безпеки підприємства: метод техніко-економічних розрахунків; балансовий метод; економіко-статистичні методи; економіко-математичні методи; експертні методи; методи дисконтування вартості тощо.

5. Система інструментів управління фінансовою безпекою підприємства. Така система складається з наступних контрактних зобов'язань, що забезпечують механізм реалізації окремих управлінських рішень в галузі його фінансової безпеки та фіксують його фінансові відносини з іншими економічними об'єктами: платіжні інструменти (платіжні доручення, чеки, акредитиви та інші); кредитні інструменти (договори про кредитування, векселя тощо); депозитні інструменти (депозитні договори, депозитні сертифікати та інші); інструменти інвестування (акції, інвестиційні сертифікати і т.д.); інструменти страхування (страховий договір, страховий поліс та інші).

Ефективний механізм управління фінансовою безпекою підприємства дозволяє в повному обсязі реалізувати цілі та завдання, що перед ним стоять, сприяє результативному захисту його фінансових інтересів від різноманітних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру.

Література

1. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия /И.А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
2. Барановський О.І. Фінансова безпека : [монографія] / О.І. Браановський. – К. : Фенікс, 1999. – 338 с.
3. Єрмошенко М.М. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство / М.М. Єрмошенко, К.С. Горячева: Наук. монографія. – К.: Національна академія управління, 2010. – 232 с.
4. Плескач В.Л. Методологічні засади державного регулювання фінансово-економічного розвитку / В.Л. Плескач, А.В. Кулик // Фінанси України. – 2009. – № 10. – С. 27.
5. Шевчук І.Л., Ставерська Т.О. Фінансова безпека у системі економічної безпеки держави (Глава 1.31) / І.Л. Шевчук, Т.О. Ставерська // Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки : [колективна монографія у 2 т.]. – Дніпропетровськ: «ФОП Дробязко С.І.», 2014. – Т. 1. – С. 286-298.

УДК 336.1

ЩОДО ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ

Н.В. Трушкіна, к.е.н., науковий співробітник

Інститут економіки промисловості НАН України, м. Київ

У Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» транспортну сферу визнано пріоритетним напрямом національної економіки. Однак у сучасних умовах кризової економіки України транспортна галузь демонструє негативну тенденцію розвитку через відсутність коштів на відтворення основних засобів унаслідок зниження їх вартості та недостатнього рівня амортизаційних відрахувань; обмеженість фінансування з державного та місцевих бюджетів; збитковість підприємств транспортного сектору (наприклад, збитки ПАТ «Укрзалізниця» становили в 2017 р. 5 млрд грн); недостатньо ефективне управління логістичною діяльністю у результаті наявності низьких показників якості та ефективності перевезень вантажів [1, с. 63].

Встановлено, що ПАТ «Укрзалізниця» здатна задовольняти логістичні потреби української промисловості лише на 10–30% [2]. За індексом ефективності логістики Україна посіла в 2016 р. 80-е місце серед 160 країн світу (у 2014 р. – 61-е місце), у тому числі за показниками митної обробки вантажів – 116-е, а своєчасності доставки вантажів у пункти призначення – 54-е місце. У рейтингу глобальної конкурентоспроможності, підготовленого Всесвітнім економічним форумом, за показником «якість транспортної інфраструктури» Україна посіла у 2016 р. 91-е місце серед 138 країн світу.